

525(35)

Folklore from FEB - 6 1942
Mabientraal (7 tales)K32/13
J.S.R. Masiangoako
Box 15
Mabientraal

7/7

Molome (Lemane)

pp. 1-16

s. 525 Folklore from Mabies-
kraal (7 tales)

5 1/2 p (11)

K32/13

s 525

Ga tse enile ele banyana ba le
 ba tthano ba bedi ele bana ba
 motto, e le o monye le o motona.
 Ba be ba ya kgonye, ge ba tona
 kwa sekweneng ba nwa, ba be
 ba bona le gaga le sena sepe.
 Ele le lentle ba be ba tona
 mo lona ba tshameka, ba ba bedi
 bale, o monye a seke a tona a ma
 kwa ntle. Ge ba utse ba tshameka
 mo legageng, o a neng a le kafa ntle
 a uttwa selo sethaga
 seduma sene kgapo kgapo ke nwa
 madi a bona ba tshamekelang
 mo legageng. Banyana ba ba
 mo legageng ba sa uttwe sepe
 Ngwanana yo kwa ntle a bita
 mo golwe a ne. "Nkgone molome, ukgoni
 molome tswa o uttwa selo sa ne
 kgapo kgapo, ke nwa madi a bona
 ba nwa ba tshamehang mo legageng"
 Ba bangwe ba be ba ne mmetse
 a goroga. Mo golwe ge a tswa a

be a se uttwa. Ke ge ba tshaba
 baya kwa gae, ba bangwe bale
 sa be se ba fithela, ba sa ntse
 ba le ka moteng a legaga. Ke ge
 se ba bolaya, se ba ja. Bale ge
 ba tsena kwa gae, ba fete ba
 bolela gore ba tlogetsi ba bangwe
 ko kae. Ke ge bo mma bona ba
 ya kwa sekweny go bona gore
 bana ba bona ba ile kae.
 Ge ba tsena kwa sekweny, ba
 fithela marapo jela, ke ge ba
 nnela olla jela, bana bona
 ba jilwe ke selo. Ke ge ba itthoboga
 kaga bana ba bona.

Shadi'

2 Nkkekettana (Kemanano) 3.

Enile ele ngwanyana a na le nkokoagwe
 le mmagwe a be tsatsi le lengwe
 are o tthwafalebe nkoko a gwe.
 Mmagwe a be a mo direla mefago
 a be a mofa setthare sa baloi.
 A be a toamaya, motoleng a be
 a kopana le ditshwene, tsa be di
 mota gore o tshoteng, a be are he
 tshotse setthare sa baloi, ge nka
 go supa ka sona o ka swa. "Isa be
 dire. "he supa". A be a di supa tsa
 be di swa. A be a toamaya a
 kopana le ditau, Isa be di mota
 gore o tshoteng, a be a di boela
 gore o tshotse setthare sa baloi.
 ge nka go supa ka sona o ka swa.
 Isa be dire. "he supa". A be a di
 supa, tsa be di e swa, a be a
 toamaya go tsena ho nkokoagwe.
 Nkokoagwe, a fete a mo itumella, a be
 a motthabela kgomo, tsatsi le lengwe
 a be a boela ho mmagwe.

maemeté

Intekana (Leinane)

4

Mosadi a na le bana, a be a moraya
 ane a mogaitlele monela le mabele.
 Ge a m apula a bitse balekane ba
 gagwe ba mogaidise. Ge ba
 gana a ba thabile kgogo, ge ba
 gana a ba tugele setampa, ge ba
 gana a ba fe marotho. Sa be bare
 ba batta komana komana tharo.
 A be a banaya a e. "Mue o rile ke
 seke ha elefa." A be a dumela gore
 o tla e bafa, ba be ba mogaidisa.
 Ge ba fetša, a be a e ba filela,
 ba be ba tsamaya, mafusa a be
 a itala mo utung, ane wa tshela ka
 mmu, a itala th ata. A be a simolla
 a opela a e. "Mothibele, mothibele name
 o mpoletse mothibele mothibele, ane ke
 apé kgôbê mothibele, mothibele, kgôbê
 ke mothusi mothibele mothibele. Kgomo
 tsam masilo mothibele, mothibele, o
 nkise o diuo mothibele, mothibele." Ebe
 ene a ntse a opela mmagwe le statagwe
 ba ba be ba tta, mmagwe a be a e

tsāya ngwanyaana c, o mo-ise kwa
 disake. A be a mo tsāya a moisa kwa
 disake, a fete are he tšitše ngwana
 he go. Disake a be are, "Mafelle fo"
 o tte o tto bona fa he bolaelang
 ngwana go teng. A be a mafella, a
 be a ya ho disake, a be a montša
 masiwa. Ge are wa o komela a be
 a mrema ka sepe. Disake a be are,
 Mosetšana go ga he mmolae he
 mosadi wa ha. Mosetšana a be a
 una le disake, tšatši le lengwe a be
 a tšoba. Go na le lenaka le le
 mo disitšeng, ene ge are wa tšamaya
 lenaka le be lella. Disake a be
 a tša siane a be a motšwara mo
 tšeng, a be a musa. Tšatši le lengwe
 a be a lekatela bolōkō, a be a tšhaba
 a be a tšena koo muna gwe. Ge
 disake a tšwa kwa tšwang teng, a
 fittela mosadi a ile. Me dinaka disa
 buie sepe, ge are wa di o komela a
 fittela di ka tetšwe bolōkō. A sehe a
 itše gone a ha neng. Elisa

525

6

K32/13

6

4 Kangwedi. (Seinane)6

Mouna a na le bana ba le ba bedi
 ba le kwa morakeng. hlabona a
 be a swela kwa morakeng, ba
 be ba tsholelwa mouna bona,
 kwa gae. Isatsi le lengwe a be
 a raya mmagwe aone. "Vtsholele
 le yobe ke ya kwa morakeng"
 Mmagwe a be a moraya aone. "A o
 haya kwa morakeng o le moya
 monyengane," A be aone "Vtsholele jela
 wena." A be a mo tsholela a be
 a tsamaya a ya kwa morakeng,
 a sa itse kwa moraka wabo o
 leng teng. A tsena fa morakeng o
 wa basadi, a be a simolla a apela
 aone. "Bo mma mpoleng moraka
 wa ga kangwedi. ngwedi o lla
 go lele jang, ke lla sa ngwedi wa
 monaunan" ba moya mo raya
 bare. "Ga ngwedi gu gofa." A be
 a tsamaya a tsena fa morakeng
 wa bana, a be aone. "Bo wa mpoleng
 moraka wa ga kangwedi, we ngwedi"

o lla go lele jang, ke lla sa ngwedi
 wa monaunau: ba be ba ne ga
 ngwedi ga gofa, a be a tsamaya a
 fithela basadi ba loya ditattana,
 ba be ba mo fa dijo, ba mo raya
 ba ne a lala. A be a gana. ~~A~~
 a: "Bomma npolle moraka wa
 ga nangwedi ngwedi o lla go lele
 jang, ke lla sa ngwedi wa
 monaunau." ba be ba ne ga ngwedi
 ga gofa, a be a tsamaya, a be a
 tsena kwa morakeng wa bo, a
 fithela bonoyolwe ba gana, a sa
 ba itse, le bona ba sa mo itse.
 a be a e. "Bomma npolle moraka
 wa ga nangwedi, ngwedi o lla
 go lele jang, ke lla sa ngwedi
 wa monaunau." ba ne ba mo
 lebella fela, a opela thata ge a setse
 a nata go lla. ba be ba mo raya
 ba ne ke fa. A be a ba raya a e.
 "Phuphu ya utate e fa kae". ba be ba
 e mmontsha, a be a epolla, marapo
 a be a thomaganya. A be a hgette

525

8

K32/13

8

dimpa di le pedi, a be a di tshasa ka
 mosokwana o a tthagileng a o
 tshote, A be a betsa marapo, ka
 dimpa tseo. kragwe a rula, ba be
 ba pana kolo, ba ya gae, muragwe
 a fete a itumela

Luhase

525

9

K32/13

9.1

⑤ Diphēra (heinae)

Ga tūe enile ele monna a na le nguwana wa mosimane a disa dikgomo a be a mo reya are. "O sehe wa disa kwa thabeng e tala e kwa ele go una selo kwa teng." Mosimane mathegane a be a yone nooa kwa ntataque a neng a nile a sehe a ya teng. Ge dikgomo di enwa, tsā be di wela tōo tōothe mo bodibeng. Ge dikgomo di sa no go wela, selo se se tona sa tta ha shefo e tona. Mosimane a tshaba, sa mo tshela. Ge sentse se motebetse a apela are. "Aranile, aranile, aranile sedisa motthaka motala, aranile ditō tsa motthaka di a tona." Enile ge a toena kwa gae a be are. "Munagwee munawee senya dipheta we tta" Sa be se bolaya batho ba tōothe mo gae. Mosimane yona kwa bo a be a hohotela diphatoa mo lapeng fa kgomwaneng, a be a toena mo ntung. Enile ge se tta kwa abo sa tshabiwa ke diphatoa, sa be se e swa. A be

525

10

K32/13

10

10

a se hua a se phunya, ga tawa batho
 le dikgomo le dipodi, le diuku. Se
 batho ba se no o tawa, ba be
 ba bolaya mosimane yo, bane o
 Ma ik gantsha, a ipona gere o
 botthale.

home

from JH Masango-oko
 box 15,
 Mafieskraal

525

11
FEB 6 1942

JSR Masiangoako

⑥ Mapêttwana (Kemi) K32/13 1

Ga tse enile le eke monna a na le mosadi mapêttwana. Ba tshola ngwana wa mosimane, yare mosimane a ise a gole, mapêttwana a be a swa.

Monna yo a be a nyala mosadi o mongwe. Ba be ba tshola ngwana wa mosetana, me ba gola mo go, go sena le tswenyong mo bona. Me wabona a ba isa morakeng, tsoatsi le lengwe ge ba tswa kwa morakeng, wa mosetana a sia wa mosimane, a feta araya mmagwe aye, "Mphe diwana." Me mmagwe a ya go mokhumolela pita, a moza diwana. Ge wa mosimane a tla le ene, a fete araya wa mmagwe aye. "Mphe diwana" Me mmagwe a be a molela gone a yo intshetša kwa piteng. Ge mosimane aye o khurumela pita, sekhurumela sa be se mogatisetša ka moteng ga pita, tthogo. Mmagwe ge a tla go mottola gone o derang a fittela se mogatisetše

tthogo, a be a se gatella thata gore se
 be se mokgale molala. A be a
 motaya a mmofo ka mattalo, a be
 a mmaya pila fa fatshe a mo
 tsheditse. Mosetsana a be a ya go
 kop a mogolwe, a fittela a le fa fatshe
 a bele a tshodisitwe nama. A fete
 a ne nkgone, nkgone mphe nama, a bona
 go didimetse fela. A ya go bolela
 mmagwe gore mogolwe o gana go
 mofa nama. Mmagwe a feta a mo
 otla ka tšapa mo letthageng, mosetsana
 a diria jaaka mmagwe, a mmoleletse.
 Me feta a lua, a bona go utse go
 didimetse. A ope ope ka tšapa,
 molala le tthogo toa wela kwa
 Mosetsana a nnela nnela go lla a ne
 o bolelaile mogolwe, a ya go bolela
 mmagwe kwa utse. Me a nna ka
 fa tšase ga sethare sa motšheraga.
 Mmagwe a bona motšung a taya
 moosimane a moapaya a be a
 mo swaya tšhōtšhō. Ge mona a tta
 a fittela ngwana a seyo, ge a botša

525

13

K32/13

13

3.

gore ngwana o hae, bare, "O e tetae
koo bo malomagwe." Me ba letela
ka sebaka, ga jewa ga sabiswa ka
nana ya tshoitho. Mosetana a phutha
marapo a o tthe a phuthela ka
lettalonyana. Ka moso a ipela ka
fa tase ga sethane se motsherega
kragwe a botla thata a be a lesa
letsatsi le lengwe la feta. Ge mosetana
aya ka fa tase ga sethane se se
fa pele ga utlu sa motsherega. A bona
nonyane e tswa e opela ene.

"Nna nne o mpolaile kgaitadiaka"
me yare a mpoloka a mpaa ka
fa tase ga sethane sa motsherega"
ya fofo ya kwa mthuding ya
o pela yare. "Nna nne o
mpolaile, o mpolaile kgaitadiaka". Me
yare a mpoloka a mpaa ka fa tase
ga sethane motsherega. M othudi a ne
"O ho opela gape". yare. "Ga nke he
opela he sa duelwe." A e fa ketane
ya opela pil pina ele gape. Ya
tsamaya ya kwa ramatlalo, ya fete

ya opela pina ele gape. Kamattalo are.
 "A ho opela pina eo gape" yare ga
 nka he ha opela he sa duelwe.
 A he a efa lettalo, me ya opela gape,
 ya fofu ya kwa tshilong, ya fete ya
 opela pina ele gape. Mongwa tshilo
 a efa lettapa le le bonette le le
 m akete la tshilo, me ya ya kwa gal.
 Ge e fittha ya opela yare. "Wna mme
 o mp'olole, o mp'olole kgaitadiaka"
 Me yare a mp'oloka a mpa ka fa
 tase ga sethane sa motsherega. Me
 ka mosetsana a itse a b'lela
 magwe. ba utwella nonyane, ge
 mmagwe a e utwa a idi'bala.
 Nonyane ya fa mouna ketane, mosetsana
 ya mofa lettalo, me lettapa ya
 le lathela mo diuo ga tthoyp ya
 masadi, me mosadi a swa ga sala
 mouna le mosetsana

Sunkani

525

15

K32/13

5 15

Dinno. (Leinane)

Ngwananya a na le monnae ba be
 ba bona uttu e tona e agilwe ka
 makwati. A be a bita ba bankane
 ba gagwe, ba ya kwa teng. Ba
 fitthela dijo too totthe mo teng,
 madila, magobe, dinama. Dinno a
 seo, a ile kwa thabeng e tona.
 Enile ge a tta a tthaga a apela aone.
 "Jee-tee di la tee ha tomela
 teng teng tee dilatē." Monna
 morongwa a be a mo uttwa a be
 a raya moyolwe aone se se e tta, A be
 a mo raya aone. "Ga se tte" Se se
 sethe se le gauji, morongwa a be
 a tswa a tto se uttwele, A be a
 se uttwa, a be a bolelu balekane
 ba gagwe gove monnae o ne a sa
 ake. Se be se tthaga se siane, se tona
 ha pele mo ttung se ba fitthela. Se
 ba dumediā, le bona ba dumela.
 Lebāti la be le phinina, a be a ba
 fa dikobu, ba lele ba apere, Enile
 phakela, a fitthela ba ile ba luttē

525

525

16*

K32/13

16
6*

le bati ba ile. A be a ba tsaya ka
motthala, a ba letela. Eile ge a ba
tswana a be a ba bolaya

Mai

from JH Masingake

Box 15,

Mabiskraal

end s 525